

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
יוסף טייב
יונתן מישרקי
ינון אזולאי
אברהם בצלאל
אליהו ברוכי
אלמוג כהן
חנה אתי עטייה
יצחק קרויזר
סימון דוידסון

3780/25/פ

הצעת חוק שילוב פעוטות עם צורך במענים ייחודיים במעונות יום, התשפ"ג–2023

- מטרת החוק 1. חוק זה בא לעגן את זכותו של פעוט עם צורך במענים ייחודיים לקבל שירותים מותאמים המאפשרים את שילובו במעון יום, על פי צרכיו בהתאם לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח–1998¹ ובהתאם לאמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות.
- הגדרות 2. בחוק זה –
"אחראי" – הורה, אפוטרופוס או כל מי שהקטין נמצא במשמורתו על פי דין;
"איתור מוקדם" – תכנית לאיתור פעוטות עם צורך במענים ייחודיים המופעלת על ידי הרשות המקומית;
"הסעה וליווי" – כמשמעותה לפי חוק הסעה בטיחותית לילדים ולפעוטות עם מוגבלות, התשנ"ד–1994²;
"חוק ביטוח בריאות" – חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד–1994³;

¹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 152.

² ס"ח התשנ"ד, עמ' 71.

³ ס"ח התשנ"ד, עמ' 156.

"חוק מעונות יום שיקומיים" – חוק מעונות יום שיקומיים, התש"ס-2000⁴;
"חוק הפיקוח על מעונות יום לפעוטות – חוק הפיקוח על מעונות יום לפעוטות,
התשע"ט-2018⁵;

"טיפולים" – טיפולים הניתנים לצורכי שיפור תפקוד ושיקום לרבות
פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק, טיפול בהפרעות תקשורת וטיפולים
רגשיים, לרבות הדרכת הורים;

"יחידה התפתחותית" – יחידה להתפתחות הילד בקהילה הפועלת בחסותו של
אחראי מקצועי;

"מכון מוכר להתפתחות הילד" – כהגדרתו בחוק מעונות יום שיקומיים;
"מנהל יחידת לידה עד שלוש ברשות המקומית" – עובד הרשות המקומית
שתפקידו ריכוז תחום לידה עד גיל שלוש ברשות המקומית;

"ממוצע תפקוד כללי" – כהגדרתו בתוספת של חוק מעונות יום שיקומיים;
"מעון יום" – מעון יום לפעוטות כהגדרתו בחוק הפיקוח על מעונות יום
לפעוטות ושאינו מעון יום שיקומי כהגדרתו בחוק מעונות היום
השיקומיים.

"נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות" – כמשמעותה בפרק ו' לחוק
שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998⁶;

"סל השירותים" – סל השירותים שיינתן לפעוט עם צורך במענים ייחודיים
במעון יום כפי שנקבע בסעיף 3;

"פעוט עם צורך במענים ייחודיים" – פעוט כהגדרתו בחוק הפיקוח על מעונות
יום לפעוטות, שנתקיים בו אחד מאלה:

(1) מכון מוכר להתפתחות הילד אבחן אותו כבעל ממוצע תפקוד
כללי ברמה של בין 62 – 70 (Quotient) Developmental DQ);

(2) מכון מוכר להתפתחות הילד אבחן אותו כבעל תפקוד מוטורי
ברמה של בין 40 – 60 נקודות במבחן (Gross Motor Function) GMFM
(Measure), או בסיווג (Gross Motor Function Classification Syst (GMFCS)
או בסיווג (Manual Ability Classification System (MACS);

⁴ ס"ח התש"ס, עמ' 169.
⁵ ס"ח התשע"ט, עמ' 14.
⁶ ס"ח התשנ"ח, עמ' 152.

- (3) מי ששר הבריאות הסמיכו לכך קבע כי עקב קשיים התנהגותיים או רגשיים הוא זקוק לסל השירותים;
- (4) מי ששר הרווחה והביטחון החברתי הסמיכו לכך, קבע כי עקב היותו פעוט "במצב סיכון" כמשמעותו בסעיף 3 לחוק פעוטות בסיכון (הזכות למעון יום), התש"ס-72000, הוא זקוק לסל השירותים;
- (5) מי ששר הבריאות הסמיכו לכך קבע כי עקב לקות שמיעה או צרכים רפואיים ייחודיים הוא זקוק לסל השירותים;
- (6) מי ששר הרווחה והביטחון החברתי הסמיכו לכך קבע כי עקב לקות ראייה הוא זקוק לסל שירותים;
- (7) מי שהוכר כפעוט עם מוגבלות כהגדרתו בחוק מעונות יום שיקומיים;
- (8) מי שהוכר לפי אמות מידה שקבע השר, בצו, בהתייעצות עם נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ובאישור ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת;
- "תוכנית ייעודית" – תכנית לשילוב פעוטות עם צורך במענים ייחודיים במעון יום כפי שנקבע בסעיף 3, וכן כל תכנית המנויה בתוספת השנייה;
- "תומך שילוב" – אדם שהוכשר על ידי גורם מקצועי, שהשר הסמיך לעניין זה, לתת מענה לצרכיו הייחודיים של הפעוט לרבות לצרכיו הרפואיים, בין אם באופן אישי ובין אם באופן קבוצתי והכל בהתאם לצרכי הפעוט;
- "השר" – שר החינוך.

פרק ב': סל השירותים

3. סל השירותים (א) פעוט עם צורך במענים ייחודיים זכאי לסל השירותים במעון יום הכולל התאמות, תומך שילוב אישי או קבוצתי, הדרכות שיקומיות ושירותי הנגשה בהתאם לצרכי הפעוט, לרבות ליווי והכשרה של צוות מעון היום ותומך השילוב.

⁷ ס"ח התש"ס, עמ' 248.

(ב) פעוט עם צורך במענים ייחודיים המקבל את סל השירותים לפי סעיף קטן (א) במסגרת תוכנית ייעודית יהיה זכאי לטיפולים במעון היום ולהסעה ולליווי בידי אדם מבוגר נוסף על הנהג, ממגוריו למעון, לפי צרכיו; אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות חוק הסעה בטיחותית לילדים ולפעוטות עם מוגבלות, התשנ"ד-1994.

(ג) השר, בהתייעצות עם שר הרווחה והביטחון החברתי ושר הבריאות ובאישור ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, יקבע את הרכב סל השירותים; השר, באישור ועדת החינוך, התרבות והספורט יקבע את העלות הכוללת של מתן סל השירותים, ואת הדרך שבה תעודכן עלות הסל.

(א) אחראי על פעוט או מנהל מעון יום בהסכמת האחראי על הפעוט, יפנה למנהל יחידת לידה עד שלוש ברשות המקומית לצורך אישור זכאות הפעוט לסל השירותים.

4. אישור זכאות של פעוט עם צורך במענים ייחודיים

(ב) מצא מנהל יחידת לידה עד שלוש ברשות המקומית כי הפעוט הינו פעוט עם צורך במענים ייחודיים, יאשר את היקף השעות החודשיות של תומך השילוב במסגרת סל השירותים בהתאם למפורט בתוספת הראשונה, לא יאוחר מ-14 ימים מיום פנייתו של האחראי על הפעוט.

(ג) התקיימה ברשות המקומית תוכנית ייעודית ומצא מנהל יחידת לידה עד שלוש ברשות המקומית כי הפעוט עומד בקריטריונים לשילובו בתוכנית ייעודית, יבחר האחראי על הפעוט אם לשלבו במעון יום במסגרת סל השירותים ובהתאם למפורט בתוספת הראשונה או במסגרת התוכנית הייעודית, לאחר שמנהל יחידת לידה עד שלוש ברשות המקומית מסר לו מידע בכתב בדבר פירוט השירותים שהפעוט צפוי לקבל בכל אחת מהמסגרות.

(א) על החלטת מנהל תחום לידה עד שלוש ברשות המקומית רשאי האחראי על פעוט או מנהל מעון יום בהסכמת האחראי על הפעוט, לערור לפני מנהל אגף קדם יסודי במשרד החינוך בתוך 21 יום מיום קבלת ההחלטה.

5. ערר על החלטת מנהל תחום ברשות המקומית

(ב) מנהל אגף קדם יסודי במשרד החינוך ייתן את החלטתו המנומקת בתוך 14 ימים מיום קבלת הערר.

(ג) השר, בהתייעצות עם נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ועם ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת יקבע הוראות בדבר הליכי הערר.

6. ליווי והכשרה של צוות המעון ותומך השילוב
- (א) רשות מקומית בה נמצא מעון יום בו נקלט פעוט עם צורך במענים ייחודיים תספק ליווי והכשרה לצוות המעון לרבות על ידי אנשי טיפול מתחום הטיפול הרגשי ועל ידי העוסקים במקצועות הבריאות כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות, התשס"ח-2008⁸, בהתאם לתוכנית שתיקבע על ידי מנהל יחידת לידה עד שלוש ברשות המקומית; ליווי והכשרה כאמור יינתנו במועד קליטת הפעוט במעון יום ולא יאוחר מ-30 ימים ממועד זה, וימשכו לאורך שהותו במעון.
- (ב) רשות מקומית כאמור בסעיף קטן (א) תעסיק את תומך השילוב החל ממועד קליטת הפעוט מעון יום, ותספק לו ליווי והכשרה.
7. תכנית לאיתור מוקדם
- (א) הרשות המקומית והיחידה ההתפתחותית יפעילו תכנית לאיתור מוקדם של פעוטות עם צורך במענים ייחודיים.
- (ב) תוכנית לאיתור מוקדם תפעל בהדרגה, בפריסה ארצית, ביישובים, בשכונות ובמעונות יום שיקבע השר בצווים, לאחר התייעצות עם נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ובאישור ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, ובלבד שהחלת התוכנית בכלל מעונות היום תחל לא יאוחר משנת הלימודים תשפ"ה ותושלם בתוך חמש שנים עד שנת הלימודים תשפ"ט.
- (ג) צווים לפי סעיף קטן (ב) יובאו לאישור ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת שלושה חודשים לפחות לפני תחילת כל שנת לימודים.
- (ד) החלה הדרגתית של התוכנית לאיתור מוקדם לפי סעיף קטן (א) תהיה כמפורט להלן:
- (1) בשנת הלימודים התשפ"ה – 10% לכל הפחות מכלל המעונות;
 - (2) בשנת הלימודים התשפ"ו – 15% לכל הפחות מכלל המעונות;
 - (3) בשנת הלימודים התשפ"ז – 20% לכל הפחות מכלל המעונות;
 - (4) בשנת הלימודים התשפ"ח – 25% לכל הפחות מכלל המעונות;
 - (5) בשנת הלימודים התשפ"ט – 30% לכל הפחות מכלל המעונות.
8. הפעלת תכנית ייעודית
- (א) משרד הרווחה והביטחון החברתי, היחידה ההתפתחותית והרשות המקומית יפעילו תכנית ייעודית בכל מעון יום או אשכול מעונות בהם שוהים לפחות 95 פעוטות.

⁸ ס"ח התשס"ח, עמ' 720.

- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), משרד הרווחה והביטחון החברתי, היחידה ההתפתחותית והרשות המקומית רשאים להפעיל תכנית ייעודית במעון יום או אשכול מעונות בהם שוהים פחות מ-95 פעוטות ובלבד שהסכימו לכך מנהל מעון היום או מנהלי המעונות והיחידה ההתפתחותית, לפי העניין.
9. מימון סל שירותים ותוכנית ייעודית המדינה תישא בתשלום עלות סל השירותים לרבות תוכנית לאיתור מוקדם וליווי והדרכת צוות המעון, למעט טיפולים אשר קופות החולים מחויבות לתתם לפי חוק ביטוח בריאות, שיינתנו במימון ישיר של קופת החולים שבה הפעוט רשום.
10. המשך מעקב במכון להתפתחות הילד פעוט עם צורך במענים ייחודיים המקבל טיפולים במקצועות הבריאות במעון היום במסגרת תוכנית ייעודית ימשיך להיות במעקב ובטיפול המכון להתפתחות הילד בו הוא מטופל או על ידי גוף אחר ששר הבריאות או שר הרווחה והביטחון החברתי הסמיכו לכך, במשך כל תקופת שהותו במעון היום.
11. שמירת זכויות אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מזכויותיו של פעוט עם צורך במענים ייחודיים לפי חוק ביטוח בריאות.

פרק ג': שונות

12. איסור הפליה אין להפלות פעוט עם צורך במענים ייחודיים בקבלה למעון יום, בשהות במעון יום, וכן במתן שירותים או בביצוע התאמות אחרות, מחמת מוגבלותו או צרכיו הייחודיים, לרבות קביעת תנאים שלא ממך העניין; הפליה לפי סעיף זה יראו אותה כהפליה בשירות ציבורי כמשמעותה בפרק ה'1 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998.
13. ביצוע ותקנות (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה, והוא, באישור ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, יתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו, וכן בעניינים אלה

- (1) תנאי קבלה והכשרה של תומך השילוב לרבות מלווה אישי לצרכים רפואיים;
- (2) זכאות לסל השירותים בשל קשיים רגשיים או התנהגותיים של פעוט;
- (3) זכאות לסל השירותים בשל צרכים רפואיים ייחודיים של פעוט;
- (4) סדרי הליך הערר;
- (5) ליווי והכשרה של צוות מעון היום ותומך השילוב לפי סעיף 5;

(6) זכאות לשעות נוספות של תומך השילוב במסגרת סל השירותים.

(ב) שר הבריאות ושר האוצר, בהתייעצות עם קופות החולים, רשאים לקבוע את סכום התשלום שבו תישא קופת חולים כמימון ישיר לפי סעיף 8.

(ג) תקנות לפי סעיף קטן (א) יקבעו תוך 3 חודשים מיום פרסומו של חוק זה.

שינוי התוספת 14. השר, באישור ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את התוספת.

תחילה 15. תחילתו של חוק זה בתום חצי שנה מיום פרסומו.

תוספת ראשונה

(סעיף 4)

(1) פעוט עם מוגבלות כהגדרתו בחוק מעונות יום שיקומיים זכאי לכל הפחות ל-180 שעות חודשיות של תומך שילוב, ובמידת הצורך יהיה זכאי לשעות תומך שילוב נוספות;

(2) פעוט עם צורך במענים ייחודיים שאינו פעוט עם מוגבלות כהגדרתו בחוק מעונות היום השיקומיים, זכאי לכל הפחות ל-105 שעות חודשיות של תומך שילוב, ובמידת הצורך יהיה זכאי לשעות תומך שילוב נוספות;

(3) פעוט עם צרכים רפואיים ייחודיים יהיה זכאי לתוספת שעות של תומך שילוב;

(4) פעוט עם צורך במענים ייחודיים המשתתף בתוכנית ייעודית יהיה זכאי להיקף סל השירותים שיקבע בתוכנית.

תוספת שנייה

(סעיף 2)

תכנית "מסיכון לסיכוי בגיל הרך – שילוב ילדים עם צרכים מיוחדים" – סמל תכנית 1090065

דבר היסבר

הצעת חוק זו מבקשת לעגן את זכותו של פעוט עם צורך במענים ייחודיים לקבל שירותים מותאמים לצרכיו שיאפשרו את שילובו בכל מעון יום המפוקח על ידי משרד החינוך ככל פעוט. פעוט עם צורך במענים ייחודיים הוא פעוט עם עיכוב התפתחותי, מוגבלות מוטורית, מוגבלות חושית, פעוט המתמודד עם קשיים התנהגותיים או רגשיים או פעוט בסיכון וכן פעוט עם מוגבלות הזכאי למעון יום שיקומי לפי חוק מעונות יום שיקומיים, התש"ס-2000. כיום, מאות פעוטות רכים עם צורך במענים ייחודיים, אינם יכולים להשתלב במעונות יום לפעוטות

בהעדר התאמות וכלים המאפשרים למעונות ולאנשי הצוות לשלבם באופן מיטבי ובטוח. כתוצאה מכך, נפגעת זכותם של הפעוטות לקבל שירותים חינוכיים החל מגיל צעיר ככל פעוט ללא מוגבלות, ולהשתלב בסביבה חינוכית מתאימה לצרכיהם.

החל מגיל 3, ילדים עם צורך במענים ייחודיים המשתלבים במסגרות החינוך הכלליות תמיכות והתאמות בהתאם לצרכיהם וזאת כדי להגשים את זכותם לחינוך ככל התלמידים. אומנם, שירותי החינוך המיוחדים הללו נדרשים גם עבור הגשמת הזכות לחינוך של ילדים מתחת לגיל 3, אך השירותים שניתנים כיום על ידי משרד הרווחה והביטחון החברתי אינם מספקים. כך למשל, המכסות שהמשרד מקצה לצורך שילוב פרטני או קבוצתי של פעוטות אינו עונה על הצורך. כפועל יוצא, חלק מן הפעוטות נאלצים להישאר בבית עם הוריהם, וזאת למרות ששילובם במעונות יום רגילים עם תמיכה מתאימה יסייע באופן משמעותי להתפתחותם. בשל כך, נפגעת גם יכולתם של הורי הפעוטות להשתלב בשוק העבודה כמו כל הורה אחר.

עם המעבר של כלל מעונות היום לאחריות משרד החינוך, שבעקבותיה נוצר רצף חינוכי תחת פיקוח המשרד החל מגיל 3 חודשים, חשוב שתעוגן גם זכותם של ילדים עם צורך במענים ייחודיים לקבל מענים החל מגיל צעיר במעונות היום.

כמו כן, יש בעיגון הזכות למענים מותאמים כאמור מסר ערכי וחינוכי חשוב באשר לזכותם של כלל הילדים, ובכלל זה פעוטות עם מוגבלות, לקחת חלק בלתי נפרד בקהילה. בנוסף, מרבית הפעוטות עם צורך במענים ייחודיים צפויים להשתלב בעתיד בכיתות רגילות כך ששילובם עוד בגיל הרך מכין את הקרקע לשלב הבא, הן עבורם והן עבור סביבתם.

לאור כל האמור לעיל, בהצעת חוק זו מוצע לקבוע את הזכאות של פעוט עם צורך במענים ייחודיים לסל שירותים הכולל התאמות, תומך שילוב אישי או קבוצתי, הדרכות שיקומיות ושירותי הנגשה בהתאם לצרכיו, לרבות ליווי והכשרה של צוות מעון היום ותומך השילוב; כל זאת כדי שיוכל להשתלב במעון יום מפוקח. מוצע לקבוע שגם פעוט המקבל את סל השירותים במסגרת תוכנית ייעודית יהיה זכאי לטיפולים לצורך שיפור תפקודו ושיקומו במעון היום ולהסעה ולליווי ממגוריו למעון. הרשות המקומית תספק ליווי והכשרה לצוות המעון ולתומך השילוב.

עוד מוצע להסמיך את מנהל יחידת לידה עד שלוש ברשות המקומית לבדוק את זכאות הפעוט לסל השירותים ולאשר את היקף השעות החודשיות של תומך השילוב במסגרת סל השירותים. ואולם, ככל שמתקיימת ברשות המקומית תוכנית ייעודית שהפעוט עומד בקריטריונים שלה, ההורה יבחר אם לשלב במעון יום במסגרת סל השירותים או במסגרת התוכנית הייעודית.

מוצע כי משרד הרווחה והביטחון החברתי, היחידה ההתפתחותית והרשות המקומית יפעילו תוכנית ייעודית בכל מעון יום או אשכול מעונות בהם שוהים לפחות 95 פעוטות. בנוסף, הרשות המקומית והיחידה ההתפתחותית יפעילו תוכנית לאיתור מוקדם של פעוטות עם צורך במענים ייחודיים בפריסה ארצית, שתחל באופן הדרגתי.

הצעת החוק נוסחה בסיוע פורום הארגונים לזכויות פעוטות וילדים עם מוגבלות.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ו' באב התשפ"ג (24.07.2023)